بورس

در بورس چه می‌گذرد؟

تعدیلات مثبت در پالایشگاهی‌ها

علی حاجی‌کرم*: هفته گذشته در حالی سپری شد که در آن شاهد ارائه لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ از طرف دولت به مجلس بودیم. در بودجه سال ۱۳۹۷ منابع عمومی دولت تقریبا ۳۶۸ هزار میلیارد تومان است که ۱۹۳ هزار میلیارد آن مربوط به درآمدها (عمدتا درآمد مالیاتی به میزان۱۲۹ هزار میلیارد تومان)، ۱۰۶ هزار میلیارد تومان مربوط به واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای(عمدتا درآمد حاصل از فروش نفت و فرآورده‌های نفتی به میزان ۱۰۱ هزار میلیارد تومان) و ۶۸ هزار میلیارد تومان مربوط به واگذاری دارایی‌های مالی(عمدتا انتشار اوراق بهادار به مبلغ ۳۸ هزار میلیارد تومان) است. منابع عمومی دولت در سال بعد در تراز عملیاتی نشان از کسری ۸۳ هزار میلیارد تومانی دارد که این کسری با مازاد تراز سرمایه‌ای به میزان ۴۶ هزار میلیارد تومان و مازاد تراز مالی به میزان ۳۷ هزار میلیارد تومان متوازن می‌شود. مقایسه منابع (مصارف) عمومی در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ حاکی از رشد ۱۵ درصدی در این بخش است. از دیگر نکات قابل توجه درباره لایحه بودجه ۱۳۹۷، می‌توان افزایش بهره مالکانه معادن به ۱۰۵۰ هزار میلیارد تومان را که نشان از رشد بیش از ۱۶ درصدی است و کاهش یارانه‌های نقدی به ۲۳ هزار میلیارد تومان را که نشان از کاهش بیش از ۳۰ درصدی است، مدنظر قرار داد. نکته دیگر درباره لایحه بودجه ۱۳۹۷ افزایش قیمت حامل‌های انرژی است؛ این افزایش قیمت تاثیری بر درآمد شرکت‌هایی همچون پالایشگاه‌ها ندارد، زیرا محصولات این شرکت‌ها بر اساس فوب خلیج‌فارس قیمت‌گذاری می‌شود و این افزایش قیمت تنها نشان‌دهنده کاهش تخصیص یارانه دولت به این اقلام است. اما در آن سوی مرزها کنگره آمریکا تصمیم‌گیری درباره خروج از برجام را دوباره به کاخ سفید و ترامپ واگذار کرد و ابهام در این‌باره ادامه خواهد داشت. همچنین جلسه فدرال‌رزور هفته گذشته برگزار شد و همانطور که انتظار می‌رفت نرخ بهره به میزان ۲۵ صدم درصد افزایش یافت ولی بازارهای جهانی و قیمت کامودیتی‌ها را تحت تاثیر قرار نداد که یکی از عوامل این امر می‌تواند ناشی از تداوم روند کاهشی انبارهای LME و آمارهای نسبتا ضعیف درباره تورم آمریکا باشد به طوری که شاخص خالص قیمت مصرف‌کننده در ماه نوامبر ۰/۱ درصد رشد داشت، در حالی که رشد ۰/۲ درصدی برای آن پیش‌بینی شده بود؛ همچنین این شاخص نسبت به سال گذشته ۱/۷ درصد افزایش یافت در حالی که پیش‌بینی‌ها از رشد ۱/۸ درصدی حکایت می‌کرد. همچنین در چین نیز انتشار شاخص تولید صنعتی برای ماه نوامبر اعلام شد، اگرچه پیش‌بینی‌ها از رشد ۶/۲ درصدی حکایت داشت اما در عمل شاهد رشد ۶/۱ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل بودیم که مقداری ضعیف‌تر از پیش‌بینی‌ها بود. بازار بورس در هفته گذشته رشد خوبی را تجربه کرد. این رشد بیشتر مربوط به صنایع خودروسازی، پالایشگاهی، فلزات اساسی و معدنی بود. در گروه خودرو خبر فروش بلوک ۱۵/۸ خودرو باعث جو مثبت برای این گروه شد، اگرچه قیمت واگذاری این بلوک هنوز مشخص نیست. در گروه پالایشگاهی همانطور که انتظار می‌رفت تعداد دیگری از شرکت‌های این گروه تعدیلات مثبت خود را ارائه کردند. در پایان هفته جاری شاهد ارائه گزارش‌های ماهانه و فصلی خواهیم بود و انتظار می‌رود شاهد گزارش‌های خوبی از گروه فلزات، معدنی و پتروشیمی‌ها بویژه متانول‌سازها باشیم. آنچه که در بازار فعلی باید به آن توجه کرد مدنظر قرار دادن سهم‌هایی است که دارای بنیاد خوبی بوده و تاکنون رشد قیمتی خاصی را تجربه نکرده‌اند. به نظر می‌رسد در هفته پیش رو تا رسیدن گزارش‌های فصلی و ماهانه، بازار حرکت دست به عصایی داشته باشد و فولادسازان و پالایشگاهی‌ها و تک‌سهم‌هایی از سایر گروه‌ها مورد توجه اهالی بازار قرار گیرند.

*کارشناس ارشد مدیریت مالی

پرواز

ایرباس فاینانسر خرید هواپیما شد

مدیرعامل هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران از تامین فاینانس خرید هواپیماها توسط کمپانی ایرباس خبر داد. به گزارش تسنیم، فرزانه شرفبافی در جمع خبرنگاران اظهار داشت: کمپانی ایرباس فاینانس خرید هواپیماها را تامین می‌کند. وی با بیان اینکه با مدیران ایرباس در این زمینه جلسه داریم، افزود: نظارت کنگره آمریکا بر قراردادهای خرید هواپیما ممکن است صدور مجوزهای اوفک را با تاخیر روبه‌رو کند. وی تاکید کرد: این مصوبه تاثیری بر خرید هواپیماها ندارد. همچنین علی عابدزاده، رئیس سازمان هواپیمایی در این‌باره گفت: ۳ کمپانی هواپیماساز بوئینگ، ایرباس و ای‌تی‌آر پذیرفته‌اند تعدادی از هواپیماهایی که در قرارداد خود به هما تحویل خواهند داد را از نظر تأمین مالی فاینانس کنند. عابدزاده ادامه داد: سرمایه‌گذاران واقعی در حال ورود به صنعت هوایی هستند.

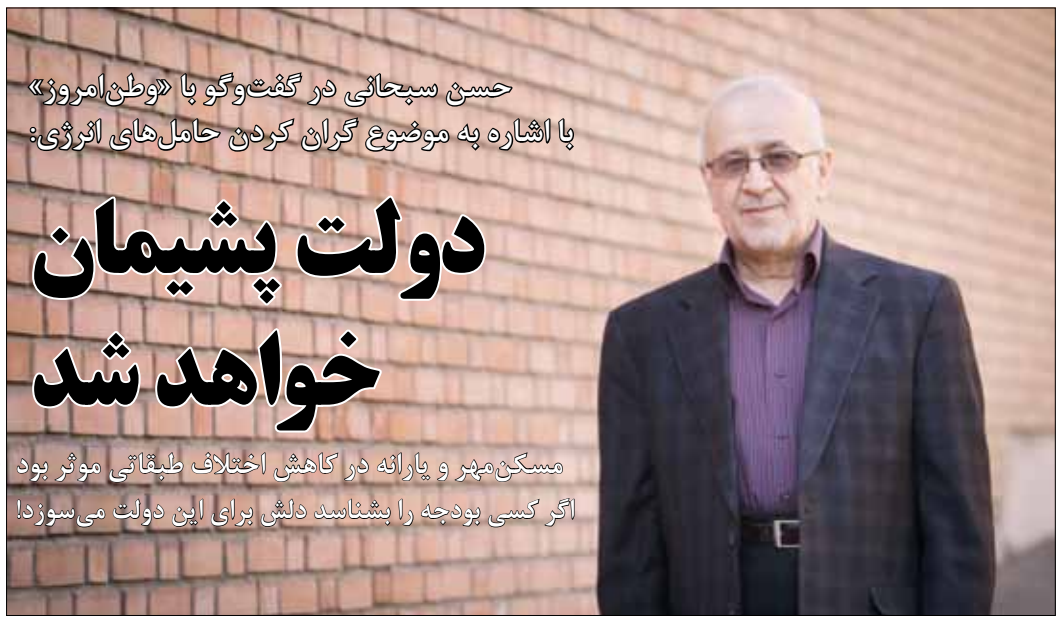

حسن سبحانی در گفت‌وگو با «وطن‌امروز» با اشاره به موضوع گران کردن حامل‌های انرژی:

دولت پشیمان خواهد شد

مسکن‌مهر و یارانه در کاهش اختلاف طبقاتی موثر بود

اگر کسی بودجه را بشناسد دلش برای این دولت می‌سوزد!

عکس: کامیار خطیبی، وطن امروز

محمد نجارصادقی / اسدالله خسروی: این روزها انتقادات بسیاری به لایحه بودجه ۹۷ می‌شود. آش بودجه ۹۷ آنقدر شور شده که حتی نماینده‌های حامی دولت نیز از آن به صراحت انتقاد می‌کنند، چه رسد به اقتصاددانان. حسن سبحانی از معدود رجال سیاسی ایران است که هم در علم و هم در سیاست مهارت و تجربه زیادی دارد؛ شخصی که ضمن سابقه ۱۲ سال نمایندگی مجلس شورای اسلامی، استاد تمام‌قد علم اقتصاد هم است. حسن سبحانی همواره در دیدگاه‌های اقتصادی خود مدافع شفافیت بوده و هست؛ این تاکید بر شفافیت در زندگی وی هم تاثیر گذاشته تا حدی که برای آگاهی افکار عمومی از دوران نمایندگی‌اش ۱۲ جلد کتاب تحت عنوان وکالت ایران نگاشته که در آن تک‌تک تصمیماتی را که در مجلس گرفته منتشر کرده است. سبحانی هدف از این کار را شفافیت و ایجاد سندی می‌داند که آیندگان بتوانند عملکردش را بررسی کنند. حسن سبحانی در گفت‌وگو با «وطن امروز» آخرین وضعیت اقتصاد ایران در دوران پساتحریم را تشریح و اعلام کرد دولت چوب حراج بر اموال خود می‌زند اما سیاست‌گذاری اشتباهی دارد.

***

■ گفته می‌شود در اقتصاد «بازار آزاد» به دلیل تاکیدی که روی سود است در یک بازه زمانی ثروتمندان قوی‌تر و فقرا فقیرتر می‌شوند یا به تعبیر دیگر قدرت خرید افراد کاهش پیدا می‌کند؛ آیا این موضوع را قبول دارید، اگر چنین است راه اصلاحش چیست؟

در اقتصادهای آزادی که در آن تعادل بین عرضه و تقاضا وجود ندارد شاید این اتفاق رخ دهد. برای مثال جامعه‌ای را متصور شوید که میلیون‌ها جوان جویای کار دارد اما کاری نیست این جوانان انجام دهند، لذا حاضرند با دستمزدی بسیار کمتر از آنچه حق آنهاست کار کنند؛ این قابل دفاع نیست.

■ با فرض اینکه «اقتصاد آزاد» برای امروز ایران مناسب نیست، چه تفکری را پیشنهاد می‌کنید؟

هر کشوری باید طبق قانون اساسی خود اداره شود، این موضوع برای ایران هم وجود دارد. در قانون اساسی ما هم تاکید شده نظام اقتصادی باید به نوعی باشد که نیازهای اساسی مردم برآورده شود. برای مثال به کسانی که سرمایه ندارند وام بدون بهره داده شود. قانون اساسی راه را مشخص کرده اما تاکنون به سمت اجرای آن نرفته‌ایم.

■ آیا اقتصاد ایران دولتی است؟

این ادعا که اقتصاد ایران دولتی است قابل اثبات نیست، ما در بخش کشاورزی کشور از شیلات تا چه و چه شاهد حضور صددرصدی خصوصی‌ها هستیم، در کنار این میلیون‌ها کاسب و پیشه‌ور داریم که همه در بخش خصوصی تعریف می‌شوند. در کشور ما ۲۴ میلیون شاغل وجود دارد، از این ۲۴ میلیون حداقل ۷۵ درصد در بخش خصوصی شاغل هستند. درباره مالکیت صنایع و معادن هم اگر بخواهیم بررسی کنیم مالکیت آنها بیشتر خصوصی است؛ کسانی که ادعا می‌کنند اقتصاد ایران دولتی است باید با استدلال این موضوع را اثبات کنند، من مخالف این نظر هستم. البته می‌شود گفت نظام اختیارات و مجوزها در اختیار دولت است و بخش خصوصی برای کار باید از دولت اجازه بگیرد.

■ چرا نتوانستیم در این ۳۰ سال در خصوصی‌سازی و تعاون به نقطه مطلوب برسیم؟

اینکه چرا اقتصاد تعاونی پا نگرفت دلیل آن در تعارض بین تعاونی و خصوصی‌سازی است. اساسا در خصوصی‌سازی به دنبال سود هستند اما تعاونی به دنبال همکاری و تعاون است، در خصوصی‌سازی هر سهمی یک رای دارد اما در تعاونی هر فرد یک رای دارد؛ در خصوصی‌سازی رقابت است اما در تعاونی همکاری و رفاقت، با این تفاسیر هرکس دنبال منفعت است به سمت خصوصی‌سازی می‌رود. اگر می‌خواهیم اقتصاد تعاونی را حاکم کنیم باید سودطلبی را اینچنین تبلیغ نکنیم.

■ با توضیحی که درباره اقتصاد دولتی دادید، شما مخالف دیدگاهی هستید که معتقد است اقتصاد ایران نفتی است؟

بله! اقتصاد ایران نفتی نیست، بلکه اقتصاد دولت ایران نفتی است؛ یعنی بودجه دولت نفتی است. در کل اقتصاد که همه در آن حضور دارند از جمله دولت، ارزش افزوده نفت حدود ۲۰ درصد است.

■ بودجه سال ۹۷ را چگونه می‌بینید؟ به طور موردی نظرتان را درباره افزایش قیمت حامل‌های انرژی، افزایش مالیات و افزایش عوارض خروج از کشور و قطع یارانه‌های نقدی بفرمایید.

دولت به مثابه یک مرد عائله‌مند گرفتاری است که نمی‌داند خانه را چگونه اداره کند؛ مردی عائله‌مند که برای اداره منزل خود وسایل خانه خود را می‌فروشد و از دیگران قرض می‌گیرد تا روزمره‌اش بگذرد؛ حال و روز دولت این چنین است؛ نفت می‌فروشد، به تولیدکننده فشار می‌آورد و عوارض می‌گیرد تا امورات خود را بگذراند. در بودجه سال ۱۳۹۷ پیش‌بینی شده نزدیک به ۳۸ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان از مردم تحت عنوان اوراق مالی اسلامی استقراض کند که بتواند اوضاع را اداره کند. هر کس که بودجه را بشناسد دلش به حال این دولت و آن مجلسی که این بودجه را تصویب می‌کند، می‌سوزد. در بودجه سال ۱۳۹۶ مصوب شد ۵ هزار میلیارد تومان اوراق مالی فروخته شود تا بتوان بهره اوراق سال‌های گذشته فروخته شده را پرداخت کرد.

■ رقم کسری تراز عملیاتی در بودجه سال ۹۷ افزایش چشمگیری داشته، ارزیابی شما چیست؟

کسری تراز عملیاتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ دولت ۷۷ هزار میلیارد تومان بود اما امسال پیشنهاد دولت ۸۳ هزار میلیارد تومان است. این یعنی اگر نفت نباشد و دولت فقط با مالیات و سایر درآمدها بخواهد امور جاری کشور را اداره کند آن هم بدون کار عمرانی ۸۳ هزار میلیارد تومان کم می‌آورد. وقتی دولتمردان می‌خواهند اقتصاد آزاد را اجرایی کنند این گرانی‌ها هم پیامدهای آن است. زمانی که جامعه‌ای کارکرد اقتصاد آزاد را پذیرفت دیگر این مسائل دور از دسترس نیست. تجلی اقتصاد آزاد در بخش سوخت می‌شود افزایش قیمت سوخت؛ در بخش کارگری می‌شود پایین آمدن دستمزد و در بخش پول می‌شود بالا رفتن نرخ بهره؛ ما کارکرد موتور اقتصاد آزاد را قبول کرده‌ایم، حالا داریم به پیامدهایش انتقاد می‌کنیم؟ قیمت ارز افزایش پیدا کرده است و حالا دولت می‌گوید اگر فرض کنیم قیمت بنزین یک دلار باشد این یک دلار در سال گذشته ۳۲۰۰ تومان ارزش داشت ولی امروز ۴۲۰۰ تومان ارزش دارد پس اگر بنزین را صادر کنیم خیلی بهتر از این است که آن را در داخل ارزان بفروشیم، لذا اگر می‌خواهیم بفروشیم گران‌تر بفروشیم. برای تحلیل بودجه باید به عمق مصائب این سال‌ها و اینکه هر کسی در سال‌های قبل چه تعداد آجر کج گذاشته است، دقت کنیم. انصاف نیست همه فشارها را به این دولت بیاوریم.

■ به نظر شما دولت روی موضوع گرانی‌های گسترده در بودجه ۹۷ استقامت می‌کند؟

خیر! یک تفکر سازگار در دولت که تحمل مصیبت تصمیمات خودش را داشته باشد وجود ندارد، یعنی اگر دولت به اقتصاد آزاد معتقد است باید سوخت و موضوعات دیگر را گران کند و پای گرانی هم بایستد البته من از اساس این رفتار را تایید نمی‌کنم اما دولت امروز می‌گوید طرفدار اقتصاد آزاد است، قیمت‌ها را هم بالا می‌برد اما بعد از نخستین مقاومت و نارضایتی عقب‌نشینی می‌کند! این کار ضررش خیلی بیشتر است. هم دولت را بدنام می‌کند و هم نتیجه‌ای نمی‌دهد. دولتمردان قبل از اینکه تصمیمی بگیرند باید پیامدهای آن کار را بسنجند و اگر شروع کردند تا آخر اجرایی کنند نه اینکه ناگهان از تصمیم خود برگردند. تجربه نشان داده دولت مقابل بعضی از مسائل ساده‌تر هم عقب‌نشینی کرده است به نظرم در این باره هم مقاومت معنی‌داری نمی‌کند و به اندازه‌ای که گفته می‌شود، قیمت بالا نمی‌رود البته سوخت اگر ۱۰۰ تومان هم گران شود در تمام اقتصاد اثر خود را می‌گذارد.

■ نظر شما درباره ادغام بانک‌ها چیست؟

ادغام به معنای اینکه شعب را کم کنند ممکن است باعث کاهش هزینه‌ها شود ولی در نهایت چه می‌شود؟ باید این سوال را پاسخ داد؛ پاسخ این است که با کاهش هزینه‌های بانک تنها یک گروه سود می‌کنند و آن هم سهامداران بانک‌ها هستند، آیا این موضوع به نفع اقتصاد ملی است؟ مسلما اینگونه نیست. ای کاش در کنار کوچک کردن بانک‌های خصوصی که ربطی به اقتصاد ملی ندارد به سمت کوچک کردن دولت حرکت می‌کردیم.

■ کاهش نرخ سود بانکی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

در این زمینه پاسخ من این است که نرخ سود چه بالا و چه پایین کارکرد بهره را دارد و این موضوع هم به لحاظ شرعی و هم به لحاظ اقتصادی مردود است، چیزی که از بنیان مردود است؛ صحبت درباره جزئیاتش دردی را دوا نمی‌کند.

■ راهکاری ارائه نمی‌کنید؟

مقامات کشور از جمله قوه قضائیه باید بر اجرای بانکداری بدون ربا اصرار کنند و بخواهند تا این قانون اجرا شود. سازمان بازرسی کل کشور که وظیفه آن نظارت بر حسن اجرای قوانین است هم باید به این موضوع ورود کند. اگر این قانون اجرا شود قرض پول متوقف و بهره قطع می‌شود، در این شرایط پول من با خواسته خودم در تولیدی به کار گرفته می‌شود؛ پس دیگر بالا و پایین شدن سود چه معنایی برای من دارد؟ این یعنی معنی واقعی سود. نه اینکه ماهانه برویم در بانک بگوییم مازاد پول‌مان را بده. در این شرایط سود زاییده فعالیت واقعی نیست. در حال حاضر بهره قیمت پول است؛ مردم پول خود را قرض می‌دهند و بهره می‌گیرند.

■ به این اشاره کرده بودید که با مشکل جدی اختلاف طبقاتی روبه‌رو هستیم؛ مسکن‌مهر یا یارانه‌های نقدی توانست اختلاف طبقاتی را کمتر کند؟

بله! برای کاهش اختلاف طبقاتی مفید بود، اگرچه من از ریشه با هدفمندی یارانه‌ها از همان ابتدا مخالف بودم. البته در حال حاضر مخالفان بسیار شده‌اند؛ مخالفان امروز همان موافقان دیروز هستند یعنی امروز هم حرف کارشناسی ندارند و معتقدند طرح خوبی بود ولی بد اجرا شد اما من از اساس با آن مخالف بودم و قیمت سوخت را معلول می‌دانستم بنابراین وقتی از دادن یارانه به محرومان و تاثیر مثبت آن روی کاهش اختلاف طبقاتی دفاع می‌کنم به معنای خوب بودن هدفمندی یارانه‌ها نیست. هدفمندی یارانه‌ها به کسانی که درآمدی نداشتند مقدار قابل توجهی پول رساند، پس در تعدیل شکاف طبقاتی موثر بوده است حداقل اینکه جلوی تشدید اختلاف طبقاتی را گرفته است. مسکن‌مهر هم در کاهش اختلاف طبقاتی نقش بسزایی داشت؛ این طرح قیمت زمین را تقریبا صفر کرد. با خروج از شهرهای بزرگ قیمت زمین صفر شد؛ جالب است که حالا عده‌ای می‌گویند چرا در خارج از شهرها خانه ساختند، جواب هم این است که در خارج از شهر قیمت زمین پایین و حتی تا نزدیک صفر است ولی در داخل شهر اینچنین نیست! حالا اگر این ساختمان‌ها مشرف به هم ساخته شده‌اند یا در جایی بیش از اندازه ساخته شده‌اند نباید اصل تفکر را زیر سوال ببریم. تفکر مسکن‌مهر تفکر قابل دفاعی است البته نباید باعث افزایش نقدینگی می‌شد یا باید محکم ساخته می‌شد. اگر می‌خواهیم نقد کنیم باید وجوه مختلف را بررسی کنیم؛ هم مسکن‌مهر و هم یارانه‌های نقدی در کاهش اختلاف طبقاتی موثر بودند.

دولت مانند یک مرد عائله‌مند گرفتاری است که نمی‌داند خانه را چگونه اداره کند؛ مردی عائله‌مند که برای اداره منزل خود وسایل خانه خود را می‌فروشد و از دیگران قرض می‌گیرد تا روزمره‌اش بگذرد؛ حال و روز دولت این چنین است؛ نفت می‌فروشد، به تولیدکننده فشار می‌آورد و عوارض می‌گیرد تا امورات خود را بگذراند

■ هنوز بزرگ‌ترین مشکل اقتصاد ایران بانکداری اشتباه است؟

مشکلی که می‌توان از طریق درست کردن آن خیلی از امور اقتصادی کشور را اصلاح کرد نظام پولی و بانکی کشور است؛ به نظر من بزرگ‌ترین مشکل اقتصاد ایران تولید است. از اول انقلاب تا الان نرخ رشد تولید حدود ۳/۵ تا ۳/۶ درصد بوده که خیلی کم است. یک مشکل دیگری هم هست که مردم ما خیلی مولد نیستند یعنی از کار گریزان هستند. آدمی که در جامعه ما کار می‌کند به یک ماشین تشبیه می‌شود، کمتر کسی را سراغ دارید بتواند در ایران به کار کردنش افتخار کند. البته برای کسانی که می‌خواهند کار کنند باید امکان کار باشد. مردم در این اقتصادی که از بیرون تحریم است و از داخل یا خشکسالی است یا سرمازدگی، کشاورزی هم نمی‌صرفد، چه کاری باید انجام دهند که ۲۵ تا ۳۰ درصد بهره پول بدهند و برای خودشان هم سود داشته باشد. چه کاری در حال حاضر در ایران ۴۰ تا ۵۰ درصد بازدهی دارد که ۳۰ درصد را به رباخوار بدهیم. تولید اصلی‌ترین معضل ما است و نظام بانکی مانع از تحرک آن است.

■ اظهار کرده بودید تک‌نرخی کردن ارز باعث گرانی آن می‌شود و این گرانی با تولید و صادرات در تضاد است اما جریان دیگری که رسانه هم کم ندارد و به اتاق بازرگانی نیز وابسته است ادعا می‌کند افزایش قیمت ارز به نفع صادرات است؛ چه دفاعی دارید؟

یک نظریه در اقتصاد وجود دارد مبنی بر اینکه اگر شما ارزش پول داخلی خود را کم کنید، واردات به کشور کم می‌شود و صادرات افزایش پیدا می‌کند؛ این موضوع در برخی کشورهای صنعتی دنیا جواب داده اما در اقتصاد ایران جواب نداده است، زیرا در اقتصاد کشور ما آنقدر تولید نمی‌شود که بخواهیم بر مبنای آن صادرات هم داشته باشیم. اقتصادهایی که با زیاد کردن نرخ ارز صادرات در آنها افزایش پیدا می‌کند، تولید انبوه دارند ولی در ایران تولیدی نداریم! کسانی به عنوان بخش خصوصی که البته بخش غیرمولد آن هستند در اتاق‌های مختلف جمع شده‌اند و از افزایش قیمت ارز دفاع می‌کنند جالب است که همین افراد که اغلب بازرگان هستند در دولت هم حضور دارند و افزایش نرخ ارز برای آنها استفاده رانتی دارد. من مخالف تک‌نرخی نیستیم ولی تک‌نرخی متناسب با شرایط حال ایران نیست.

■ در سال‌های اخیر چشم امید مسؤولان دولتی به جذب سرمایه‌گذاری خارجی و فایننس بوده؛ این رفتار را درست می‌بینید؟

در اقتصاد ایران سالانه ده‌ها میلیارد دلار خرج می‌شود و این در برابر سرمایه‌گذاری خارجی با حجم ۳ تا ۵ میلیارد دلار خیلی بزرگ است. چنین نیست که سرمایه‌گذاری خارجی تمام مشکلات را حل می‌کند. باید به سرمایه‌گذاری خارجی خوشامد بگوییم ولی مشکل اینجاست که سرمایه‌ای نمی‌آید، نیامدنش هم اقتصادی نیست بلکه سیاسی است؛ تقصیر برجام هم نیست. اگر این برجام هم تمام مواردش توسط کشورهای غربی صورت می‌گرفت گوشه‌ای از مشکلات ما درباره موضوع هسته‌ای حل می‌شد اما آنها دوباره ما را روی مسائل دیگر تحریم می‌کردند.

■ عایدی برجام به نظر شما چه بود؟

به واسطه برجام فروش نفت دوباره افزایش پیدا کرد، در سایر بخش‌ها هم اگر بگوییم هیچ اتفاقی نیفتاده درست نیست اما اینکه اتفاق بزرگی رخ داده اینچنین نیز نیست. از نظر اقتصادی برجام مانع از بدتر شدن شرایط شده است ولی اگر بخواهیم تحلیل کنیم چه داده‌ایم و چه گرفته‌ایم؛ این بحث مستقل دیگری است.

■ گفته بودید دولت‌های بعد از انقلاب معتقد به «اقتصاد آزاد» بوده‌اند و نابسامانی‌های موجود در اقتصاد ایران مولود این تفکر است اما منتقدان این اظهارات شما ادعا می‌کنند ۸ سال دولت‌های نهم و دهم نمونه بارز عملکرد دولت ضد این تفکر است و نوسانات شدید در آن دوره هم به دلیل عدم اجرای «اقتصاد آزاد» است؛ دیدگاه شما در برابر این انتقادات چیست؟

بین دو واژه باید تفاوت قائل شد؛ یکی «اقتصاد آزاد» و دیگری «اقتصاد بازار»، اقتصادهایی که آزاد هستند عمدتا بر اقتصاد بازار هم تاکید می‌کنند. باید توجه داشت آنچه در ایران بعد از جنگ رخ داده علاقه به اجرای اقتصاد آزاد بوده اما به‌کاربردنگانش تمایز زیادی بین اقتصاد آزاد و اقتصاد بازار قائل نبودند. به طور کلی می‌شود اقتصاد آزاد نداشت ولی در خیلی موارد از اقتصاد بازار استفاده کرد؛ اقتصاد بازار مختص یک سیستم اقتصادی مثل سرمایه‌داری نیست. اساسا اقتصاد بازار مالکیت ندارد؛ می‌شود در نظام سرمایه‌داری اقتصاد بازار داشت یا می‌شود سوسیالیستی بود و اقتصاد بازار داشت. برای مثال در برخی کشورهای سوسیالیستی مانند یوگوسلاوی سابق اقتصاد بازار حاکم بود. همین موضوع در جامعه ما هم قابل تصور است. در دولت‌های نهم و دهم هم اقتصاد بازار که چندان از اقتصاد آزاد تمییز داده نمی‌شد حاکم بود، تنها تمایزش این بود که در شروع کار آن دولت برای یک سال تا یک و نیم سال در کارکرد این شیوه، تردیدی حاصل شد و نشانه آن هم در بی‌مهری به برنامه توسعه چهارم به وضوح دیده شد ولی بعد از یکی، دو سال آن دولت به همان رویه‌ای که قبلی‌ها پایه‌گذاری کرده بودند برگشت و حتی می‌خواهم بگویم وقتی برگشت خیلی حادتر و گسترده‌تر از دیگران اقتصاد آزاد را اجرا کرد. برای مثال هدفمندی یارانه‌ها یا فرض کنید خصوصی‌سازی‌های خیلی عظیم یا مسائلی از این قبیل از نشانه‌های رویکرد دولت‌های دهم و نهم به اقتصاد آزاد یا با مسامحه بازار آزاد بود.

سوخت

دولت نرخ جدید بنزین را تصویب کرد

یک مقام ارشد دولت با بیان اینکه از میان حامل‌های انرژی فقط قیمت بنزین و گازوئیل افزایش می‌یابد، گفت: در دولت نرخ این ۲ حامل به ترتیب ۱۵۰۰ و ۴۰۰ تومان تصویب شده است. وی در گفت‌وگو با فارس اظهار داشت: پیشنهادات مختلفی مطرح شد و گزینه پیشنهادی سازمان برنامه و بودجه رقم ۱۶۰۰ تومان برای بنزین و ۶۰۰ تومان برای گازوئیل بود که با مخالفت و مقاومت تعدادی از وزرا و مسؤولان همراه شد. وی افزود: در نهایت در آخرین جلسه هیأت وزیران که لایحه بودجه سال ۹۷ بررسی شد، قیمت ۱۵۰۰ تومان برای بنزین و ۴۰۰ تومان برای گازوئیل تصویب شد. به گفته این مقام مسؤول ارشد دولتی، افزایش حامل‌های انرژی طبق تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۹۶ بوده و حتی اگر مجلس با تبصره ۱۸ لایحه بودجه ۹۷ مخالف باشد، این کار می‌تواند اجرایی شود. وی یادآور شد: دولت بنا دارد تا پایان سال قیمت این دو حامل را افزایش دهد.

تجارت

کوله‌بران کارت پیله‌وری می‌گیرند

وزیر کشور از تصمیم جدید دولت برای کوله‌بران خبر داد و گفت: برخی مرزهای کشور بسته شده و در مقابل مرزنشینان با سابقه ۳ سال سکونت در روستاها، کارت پیله‌وری دریافت کرده و کالا را با تخفیف گمرکی وارد کشور می‌کنند. به گزارش مهر، عبدالرضا رحمانی‌فضلی در اتاق ایران از بخش خصوصی خواست گروهی ۶ نفره را برای ملاقات با وی تعیین کرده و برای حل مسائل پیشقدم شوند. وی اظهار داشت: در دولت تصویب شد تا کوله‌بری‌ها به‌صورت کلی متوقف شود اما تدبیر کرده‌ایم که به جای اینکه افراد کوله‌بری کرده و کرامت انسانی آنها دچار مشکل شود، ۱۵ بازارچه مرزی ایجاد شود و کالاهایی که در آن مناطق وارد کشور می‌شود، در این بازارچه‌ها عرضه شود. این در حالی است که بیش از ۸۵ درصد از کالاهایی که کوله‌بران می‌آورند، از ایران به کشورهای دیگر رفته و از آنجا دوباره از طریق کوله‌بری وارد کشور می‌شود.

خرده‌فروشی

تخم‌مرغ؛ شانه‌ای ۱۶ هزار تومان

رئیس اتحادیه صنف فروشندگان پرنده و ماهی از افزایش قیمت تخم‌مرغ تا شانه‌ای ۱۵ هزار و ۶۰۰ تومان خبرداد. سعید یوسف‌خانی در گفت‌وگو با خبرگزاری صداوسیما، با اشاره به اینکه قیمت تخم‌مرغ در هر کیلوگرم به ۷ هزار و ۸۰۰ تومان رسیده است، افزود: گرانی ۲۰ درصدی نهاده‌های دامی و معدوم‌سازی بخشی از مرغ‌های تخم‌گذار به دلیل شیوع بیماری، علت این افزایش قیمت است. وی قیمت مرغ را نیز امروز ۷ هزار و ۵۵۰ تومان اعلام کرد و گفت: امروز (دیروز) مرغ در کشتارگاه ۶۷۰۰ تومان و در مراکز عمده‌فروشی ۶۸۵۰ تومان به فروش رسیده است. یوسفخانی با اشاره به افزایش قیمت مرغ ادامه داد: افزایش تقاضا نسبت به عرضه سبب افزایش قیمت مرغ شده است. در همین حال حسن رکنی، معاون وزیر جهاد کشاورزی موضوع نامه مرغداران به معاون اول رئیس‌جمهور مبنی بر افزایش معنی‌دار قیمت نهاده‌های دام و طیور را بحثی بجا و منطقی دانست و بر لزوم تعدیل قیمت‌ها تاکید کرد.

گوشت ۴۰ هزار تومانی ارزان است؟!

«قیمت گوشت گوسفند قبلا ۴۵ هزار تومان بود که الان به ۴۰ هزار تومان کاهش یافته است». به گزارش تسنیم، علی‌اصغر ملکی، رئیس اتحادیه گوشت گوسفندی با اشاره به اینکه قیمت گوشت گوسفند در مدت مشابه سال گذشته ۴۵ هزار تومان بوده است، افزود: افزایش قیمت کله و پاچه و جگر و ادامه توزیع گوشت گوسفند وارداتی سبب کاهش قیمت گوشت گوسفند شده است. وی قیمت گوشت گوسفند را در کشتارگاه ۳۶ تا ۳۷ هزار تومان دانست و تصریح کرد: هم‌اکنون مصرف گوشت گوسفند در بازار ۵۰ درصد از دام داخلی و ۵۰ درصد از گوشت وارداتی است. از سوی دیگر منصور پوریان، رئیس مجمع ملی صادرکنندگان دام زنده با بیان اینکه بازار گوشت کاملا به تعادل رسیده است، گفت: بره‌های پرواری روی دست تولیدکنندگان مانده و آنان را دچار مشکل کرده است. وی اظهار داشت: در حال حاضر وضعیت بازار گوشت بسیار مطلوب است و قیمت لاشه بره داخلی سیر نزولی پیدا کرده به طوری که قیمت این نوع گوشت از کیلویی ۳۹ هزار تومان به حدود ۳۴/۵ تا ۳۵ هزار تومان (به صورت عمده) رسیده است.